

שִׁינְעָא מְשַׁרְשׁוּ וּמַעֲיָקְרוּ. וּפְרִיּוֹ שְׂרָף מְעוּפָּה, שִׁנְעָשָׁה הוֹרֵג בְּשְׂרָף הַזֶּה, שְׂאִין לְמַכּוֹתוֹ לַחַשׁ. מְעוּפָּה כְּפוּל, שְׂכָבֵר נַעֲשֶׂה הַנָּחֵשׁ בְּמִינוֹ כְּפוּל. וְאִם תֹּאמַר מֵאוֹתָהּ הַזֶּהמָה יֵצֵא, וְהַפְסוּק אָמַר וְהָאָדָם יָדַע אֶת חוּהָ אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן - וַיֵּדָא מֵאָדָם הָיָה, וְלֹא מֵאוֹתָהּ זֶהמָה? אֲלֹא אוֹתוֹ הַנָּחֵשׁ הִטִּיל זֶהמָה בְּחוּהָ, וְאוֹתָהּ הַזֶּהמָה שִׁנְעָשָׁבָה בָּהּ, הֵיטָה מְכַשְׁכֶּשֶׁת בְּמַעֲיָהּ, וְלֹא הָיָה לוֹ גּוֹף לְהַפְלִיל בּוֹ וּלְהוֹצִיא אוֹתָהּ הַרוּחַ לְעוֹלָם.

וְאִי תִימָא מַההוּא זִוְהֵמָא נָפֵק, וְקָרָא אָמַר וְהָאָדָם יָדַע אֶת חוּהָ אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן. וַיֵּדָא מֵאָדָם הָוָה, וְלֹא מַההוּא זִוְהֵמָא. אֲלֹא הֵהוּא נָחֵשׁ הִטִּיל בָּהּ זִוְהֵמָא (דף קב ע"א) בְּחוּהָ, וְהֵהוּא זִוְהֵמָא דְאִשְׁתָּאב בָּהּ, הָוָה מְכַשְׁכֶּשֶׁא בְּמַעֲיָהּ, וְלֹא הָוָה לִיָּה גּוּפָא לְאִתְפַּלְלָא בִּיָּה, וּלְנִפְקָא הֵהוּא רוּחָא לְעוֹלָמָא. בֵּינָן שְׂבָא אָדָם הָרֹאשׁוֹן עָלֶיהָ, אִיתְעַרְבַּה הֵהוּא זִוְהֵמָא בַּהֵהוּא זָרַע, וְעַבְדַּ גּוּפָא לְהֵהוּא רוּחָא בִּישָׂא, וְזִוְהֵמָא דִּהָוָה בְּמַעֲיָהּ אִתְפַּלְלָא בִּיָּה, וְנִפְקָא לְעוֹלָמָא בְּדִיוּקְנָא סָגִי מִכָּל שְׂאָר בְּנֵי אֲנָשָׁא דְעוֹלָמָא דִּהּוּ אֲבִתְרִיָּה.

וְעוֹד דִּהֵהוּא זָרַע דְאִטִּיל בָּהּ אָדָם לְמִיעֲבַד גּוּפָא, מַההוּא סִטְרָא בִּישָׂא הָוָה, וְאִתְתַּקַּף הֵהוּא רוּחָא בִּישָׂא, וְאִתְגַּלִּים בִּיָּה, וְנִפְיָק לְעוֹלָמָא. בֵּינָן דְחִמַּת לִיָּה חוּהָ, אָמְרָה (בראשית ד') קְנִיתִי אִישׁ אֶת ה', עִם ה'.

וְכַד אִיִּיתִי קְרַבְנִיָּה, מַההוּא סִטְרָא בִּישָׂא אִיִּיתִי לִיָּה. דְכְתִיב, (שם ד') וַיְהִי מִקֵּץ יָמֵי־ם, דִּהוּא סִטְרָא בִּישָׂא, וְלֹא מִסִּטְרָא דְקְדוּשָׁה, דִּהוּא מִקֵּץ יָמֵי־ן.

שֵׁת, בְּסִים עוֹלָמָא בְּצַדִּיקִים וַחֲסִידִים דְנִפְקוּ לְבַתֵּר מִגִּיָּה. שֵׁת דָּא הָוָה סִיּוּם דְאֵלְפ־א בֵּיתָא, וּמִיָּנִיָּה אֶהְדְּרוֹן אֶתְנוּן לְמִישַׁר, שֵׁת. בֵּינָן דְאֶסְתִּימוּ אִינוּן צַדִּיקִים וַחֲסִידִים עַד נַח, וְהוּוּ אִינוּן בְּנֵי טוֹפָנָא, דְאִתְמַחוּ פּוּלְהוּן. בֵּינָן דְאִתְמַחוּ פּוּלְהוּ, וְנִפְקָא נַח וּבְנוּהִי מִתִּיבּוּתָא, כְּדִין כְּתִיב, (שם ט יט) וּמֵאֵלָה נִפְצָה כָּל הָאָרֶץ, כְּדִין שְׂרִיאוּ אֶתְנוּן

שִׁנְעָשָׁה הוֹרֵג בְּשְׂרָף הַזֶּה, שְׂאִין לְמַכּוֹתוֹ לַחַשׁ. מְעוּפָּה כְּפוּל, שְׂכָבֵר נַעֲשֶׂה הַנָּחֵשׁ בְּמִינוֹ כְּפוּל. וְאִם תֹּאמַר מֵאוֹתָהּ הַזֶּהמָה יֵצֵא, וְהַפְסוּק אָמַר וְהָאָדָם יָדַע אֶת חוּהָ אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן - וַיֵּדָא מֵאָדָם הָיָה, וְלֹא מֵאוֹתָהּ זֶהמָה? אֲלֹא אוֹתוֹ הַנָּחֵשׁ הִטִּיל זֶהמָה בְּחוּהָ, וְאוֹתָהּ הַזֶּהמָה שִׁנְעָשָׁבָה בָּהּ, הֵיטָה מְכַשְׁכֶּשֶׁת בְּמַעֲיָהּ, וְלֹא הָיָה לוֹ גּוֹף לְהַפְלִיל בּוֹ וּלְהוֹצִיא אוֹתָהּ הַרוּחַ לְעוֹלָם.

בֵּינָן שְׂבָא אָדָם הָרֹאשׁוֹן עָלֶיהָ, אִיתְעַרְבַּה הֵהוּא רוּחָא בַּהֵהוּא זָרַע, וְעַבְדַּ גּוֹף לְאוֹתָהּ רֹחַ רְעָה, וְהַזֶּהמָה שְׁהִיָּתָה בְּמַעֲיָהּ נְכַלְלָה בּוֹ. וַיֵּצֵא לְעוֹלָם בְּדַמּוּת גְּדוּלָּה מִכָּל שְׂאָר בְּנֵי הָאָדָם שֶׁל הָעוֹלָם שְׁהִיּוּ אַחֲרֵיוּ.

וְעוֹד, שְׂאוֹתוֹ הַזָּרַע שֶׁהִטִּיל בָּהּ אָדָם לְעֲשׂוֹת גּוֹף, מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָרַע הָיָה, וְהַתְּנַבְּרָה אוֹתָהּ רוּחַ רְעָה, וְהַתְּנַלְמָה בּוֹ, וַיֵּצֵא לְעוֹלָם. בֵּינָן שְׂרָאָתָהּ אוֹתוֹ חוּהָ, אָמְרָה קְנִיתִי אִישׁ אֶת ה', עִם ה'.

וּכְשֶׁהֱבִיא קְרַבְנּוֹ, מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָרַע הֱבִיא אוֹתוֹ, שְׂכָתוֹב וַיְהִי מִקֵּץ יָמֵי־ם, שֶׁהוּא הַצַּד הָרַע, וְלֹא מִצַּד הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהוּא מִקֵּץ יָמֵי־ן.

שֵׁת בְּסִים הָעוֹלָם בְּצַדִּיקִים וַחֲסִידִים שִׁינְעָאוּ אַחֲרֵי כֵן מִמֶּנּוּ. שֵׁת זֶה הָיָה סִיּוּם שֶׁל אֵלְפ־א בֵּיתָא, וּמִמֶּנּוּ חֲזָרוּ הָאוֹתִיּוֹת לִישַׁר - שֵׁת.

בֵּינָן שֶׁהִסְתִּימוּ אוֹתָם צַדִּיקִים וַחֲסִידִים עַד נַח, וְהִיּוּ אוֹתָם בְּנֵי הַמְּבוּל, שְׂכָלָם נִמְחוּ. בֵּינָן שְׂכָלָם נִמְחוּ, וַיֵּצֵא נַח וּבְנָיו מִהַתֵּבָה, אֲזַ כְּתוּב (שם ט) וּמֵאֵלָה נִפְצָה כָּל הָאָרֶץ. אֲזַ הַתְּחִילוּ הָאוֹתִיּוֹת

בְּאַלְפָּא בִּיתָא לְמַפְרַע, תַּשׁ"ר. וְכִדִּין פְּתִיב,
וּמֵאַלְה נִפְצָה כָּל הָאָרֶץ, וְאֶזְל כָּל עַלְמָא,
בְּהֵוָּא זִוְהֵמָּא דְנַחֲשׁ.

וְאַף עַל גַּב דְּאַבְרָהָם תִּקֵּן מַה דְּעֵבֵד אָדָם. וְכֵן
יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְצִדִּיקֵיָא. עִם כָּל דָּא, זִוְהֵמָּא
דְנַחֲשׁ לֹא פִסְקָא, עַד דְּקִימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא
דְּסִינִי. וְאַהֲדָרוּ אֶתְוֹן בְּאַרְח מִיִּשְׂרָאֵל, וּמִנְהוֹן
לְמַפְרַע, חַד מִפְּאֵן, וְחַד מִפְּאֵן. וְכַד סָרְחוּ,
אַהֲדָרוּ בְּגוּפָא אַחְרָא. אַהֲדָרוּ אֶתְוֹן בְּגוּוֹנָא
אַחְרָא.

וְכַד אֶזְל עַלְמָא, בְּרִזִּין דְּאַלְפָּא בִּיתָא, עַד
דְּאַתָּא שְׁלֵמָה. בִּיּוֹן דְּאַתָּא שְׁלֵמָה,
אַשְׁתַּפְּחִין אֶתְוֹן קִימִין עַל קִיּוּמֵיהוּ. וְכִדִּין
פְּתִיב, (מ"א ה' ט') וְתִרְבַּח חֲכָמַת שְׁלֵמָה, וְקִימָא
סִיחָרָא בְּשִׁלְמוּתָא, כְּדִין אֶתְגַּלִּי שִׁיר הַשִּׁירִים
בְּעַלְמָא.

וְכִדִּין אָמַר, (ש"ש ו' יא) אֵל גִּנַּת אֲגֹז יִרְדְּתִי. מַה
אֲגֹז, מוֹחָא לֹא אֲשַׁתְּכַח אֵלָא לְבִסּוּף,
כִּי עַלְמָא הָכִי הוּא, עַד דְּאַתְקִימוּ קְלִיפִין,
וְקִימָא עַלְמָא בְּמוֹחָא, וְסִיחָרָא בְּאַשְׁלִמוּתָא.
אָמַר הֵהוּא טִייעָא, בְּמֵאֵי קְאָמְרִיתוּ וְתוֹקִימוּ
הָאֵי קָרָא דְכֵתִיב, וְתִלְכְּנָה שְׁתִּיחֵם עַד
בּוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם וְיִהְיֶה כְּבּוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם וְתִהְיֶה
כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶ"ן. עַד הֵכָּא תִּרְיִן, וְתִאמְרִנָּה
הַזֹּאת נִעְמִי חַד וְלֹא יִתִּיר. אָמַר רַבִּי עֲזַרְיָה,
אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל, שְׁאַפִּילוּ הַרִיקָנִים שְׁכֶכֶם,
מְלָאִים תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.

נְחִתִּין תְּרוּוֹיָהּ, אָמְרוּ לִיה, מִיִּדֵּי שְׁמִיעַ לָךְ
כִּהְיִי קָרָא. אָמַר, הָכִי שְׁמַעְנָא. בְּזִמְנָא
דְּבַעֲי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִיָּהּ תּוֹרָה
לְיִשְׂרָאֵל, הַלּוּחֹת הָיוּ כְּתוּבִים פָּנִים וְאַחֲרֵי.
שְׁנַאמַר, (שמות לב טו) מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים.
וְהַלּוּחֹת אֶחָד פָּנִים וְאַחֲרֵי. וְהַלּוּחֹת אַחֲרֵי יָמִין

בְּאַלְפָּא בִּיתָא לְמַפְרַע - תַּשׁ"ר.
וְאֶזְל כְּתוּב, וּמֵאַלְה נִפְצָה כָּל
הָאָרֶץ, וְהֵלֵךְ כָּל הָעוֹלָם בְּזִהְמַת
אוֹתוֹ הַנַּחֲשׁ.

וְאַף עַל גַּב שְׁאַבְרָהָם תִּקֵּן מַה
שְׁעָשָׂה אָדָם, וְכֵן יַעֲקֹב וְיִצְחָק
וְהַצְדִּיקִים, עִם כָּל זֶה זִוְהֵמָּא
הַנַּחֲשׁ לֹא פִסְקָה, עַד שְׁעָמְדוּ
יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינִי, וְחִזְרוּ
הָאוֹתִיּוֹת לְדִרְךָ יִשְׂרָאֵל, וּמִהֶם
לְמַפְרַע, אַחַת מִפְּאֵן וְאַחַת מִפְּאֵן.
וְכִשְׁסָרְחוּ, חִזְרוּ בְּגוּף אַחֵר. חִזְרוּ
הָאוֹתִיּוֹת בְּגוּן אַחֵר.

וְכַד הֵלֵךְ הָעוֹלָם בְּסוּדוֹת שֶׁל
אַלְפָּא בִּיתָא, עַד שֶׁבָּא שְׁלֵמָה.
בִּיּוֹן שֶׁבָּא שְׁלֵמָה, נִמְצְאוּ
הָאוֹתִיּוֹת עוֹמְדוֹת עַל קִיּוּמָן. וְאֶזְל
כְּתוּב (מלכים א-ה) וְתִרְבַּח חֲכָמַת
שְׁלֵמָה, וְעָמְדָה הַלְבֵנָה בְּשִׁלְמוֹת,
וְאֶזְל הַתְּגִלָּה שִׁיר הַשִּׁירִים לְעוֹלָם.
וְאֶזְל אָמַר, (שיר ו) אֵל גִּנַּת אֲגֹז
יִרְדְּתִי. מַה אֲגֹז, הַמֶּחֱ לֹא נִמְצָא
אֵלָא לְבִסּוּף, כִּי הָעוֹלָם הָיָה כִּי,
עַד שֶׁהִתְקַיְּמוּ הַקְּלִפּוֹת, וְעָמַד
הָעוֹלָם בְּמֶחֱ וְהַלְבֵנָה בְּשִׁלְמוּתָהּ.
אָמַר אוֹתוֹ הַסּוֹחֵר, בְּמֵה אֲמַרְתֶּם
וְתִבְאַרוּ אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה שְׁכֵתוֹב,
(רות א) וְתִלְכְּנָה שְׁתִּיחֵם עַד בּוֹאֲנָה
בֵּית לָחֶם וְיִהְיֶה כְּבּוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם
וְתִהְיֶה כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶ"ן. עַד כָּאֵן
שְׁתִּימִים. וְתִאמְרִנָּה הַזֹּאת נִעְמִי,
אַחַת וְלֹא יוֹתֵר. אָמַר רַבִּי עֲזַרְיָה,
אַשְׁרֵי־הֶם יִשְׂרָאֵל, שְׁאַפִּילוּ
הַרִיקָנִים שְׁכֶכֶם מְלָאִים תּוֹרָה
וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.

יִרְדּוּ שְׁנֵי־הֶם, אָמְרוּ לוֹ, הַנִּשְׁמַע
לָךְ דְּכֵר בְּפִסּוּק הַזֶּה? אָמַר, כִּי
שְׁמַעְתִּי - בְּזִמְנָן שְׁרָצָה הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְתַת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל,
הַלּוּחֹת הָיוּ כְּתוּבִים פָּנִים וְאַחֲרֵי,
שְׁנַאמַר (שמות לב) מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם
כְּתוּבִים.

וְהַלּוּחֹת אֶחָד פָּנִים וְאַחֲרֵי, וְהַלּוּחֹת
אַחֲרֵי יָמִין וּשְׂמָאל, שְׁנַאמַר (שמות

ושמאל. שנאמר, (שם לב טז) והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחת, תרין, על מה אמר תרין זימנן והמכתב מכתב.

דיקדום שעשו ישראל העגל, ובנא קודשא בריה הוא למיהב תרין תורות, שבכתב ושבעל פה אלן, על ידא דמשה לישראל, והלחת מעשה אלהים המה וגו'. והלוחות היו בדוגמא ו"ה לוחות. ו"ה מכתב, דא הוא דכתיב ו"ה.

לוחות י"ה. מעשה אלהים המה, דא בינה עילאה. ו"ה, אינון תרין דרועין. ו"ה מכתב, אינון יעקב ורחל, שנקראו שמש וירח, ונקראו שני שדים, ונקראו חד. ועל דא אמר, ו"ה מכתב מכתב אלהים הוא. חרות על תקרי חרות, אלא חירות, חירות מלואה המות, ומשיעבוד מלכיות, וכל מרעין בישין דעלמא.

ובין דעבדו ית עגלא, פרחו אתון מתרין סטריין פנים וימין. ואני אפתח לך הדרך הישר שתבין. אלימלך ונעמי, ומחלון ורות, בדוגמא דא תרין לוחות. אלימלך ונעמי לוח אחד, ימין ושמאל. ומחלון ורות, פנים ואחור, לוח אחר. וכיון דעבדו ית עגלא, אסתלק אלימלך ומחלון, נשארו רות ונעמי, תרין נקיבות.

ואזלו תרוייהו, עד פי שמעו פי פקד ה' את עמו לתת להם לח"ם. דיהב זימנא אחרא אורייתא, לוחות שניות.

ותלכנה שתייהן עד בואנה בית לחם ותהם כל העיר עליהן. כל, דא צדיק. העיר, דא ציון, עיר דוד. ותאמרנה הזאת נעמי, שבשעתא דאתיהיבת אורייתא על טורא

לב) והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחת. שנים. על מה אמר פעמים והמכתב מכתב? שקדם שעשו ישראל העגל, ורצה הקדוש ברוך הוא לתת שתי תורות, שבכתב ושבעל פה האלו, על ידי משה לישראל - והלחת מעשה אלהים המה וגו'. והלוחות היו בדוגמא ו"ה לוחות. ו"ה מכתב, מכתב שכתוב זהו ו"ה.

לוחות י"ה. מעשה אלהים המה - זו הבינה העליונה. ו"ה הם שתי זרועות. ו"ה מכתב - הם יעקב ורחל, שנקראו שמש וירח, ונקראו שני שדים, ונקראו אחד. ועל זה אמר, ו"ה מכתב מכתב אלהים הוא. חרות על הלחת, אל תקרי חרות אלא חירות, חירות ממלואה המות, ומשיעבוד מלכיות, וכל החלאים הרעים של העולם.

וכיון שעשו את העגל, פרחו האותיות משני הצדדים פנים וימין. ואני אפתח לך הדרך הישר שתבין. אלימלך ונעמי, ומחלון ורות - בדוגמא הזו שני הלוחות. אלימלך ונעמי לוח אחד, ימין ושמאל. ומחלון ורות, פנים ואחור, לוח אחר. וכיון שעשו את העגל, הסתלק אלימלך ומחלון. נשארו רות ונעמי, שתי נקיבות.

והלכו שתייהן, עד פי שמעו פי פקד ה' את עמו לתת להם לח"ם. שנתן פעם אחרת תורה, לוחות שניות.

ותלכנה שתייהם עד בואנה בית לחם וגו', ותהם כל העיר עליהן. כל - זה צדיק. העיר - זה ציון, עיר דוד. ותאמרנה הזאת נעמי, שבשעה שנתנה תורה על הר סיני, כתוב (שמות ב) וכל העם ראים

דְּסִינִי, כְּתִיב, וְכָל הָעַם רוֹאִים אֶת הַקִּלְתָּ וְאֶת הַלְפִידִם.

בְּדִין צוּחָא אורִייתָא, ואִמְרָה, אַל תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי, אֲנִי מִלֵּאָה הַלְכָתִי, מִכָּל חֵידוֹ, וּמִכָּל טְבָאן, וְכָל חֵירוֹ דְּעִלְמָא, אֲפִילוּ מִשְׁעָבוֹד מִלְכִּיּוֹת. בְּדִין אִמְרָה, לָמָּה תִקְרָאנָה לִי נַעֲמִי.

וְדָא הוּא רְזָא, דְּאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְדָא דְּמִשָּׁה, (שם לג כג) וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ. כְּשֶׁרְצִיתִי לְמִיּהָב אורִייתָא לְיִשְׂרָאֵל יָמִין וּשְׂמָאל פְּנִים וְאַחֲזֹר, הֵם לֹא רָצוּ, וְעָבְדוּ יֵת עֲגָלָא. וְכָאן כְּשֶׁהֵם רוֹצִים, אֲנִי לֹא אֶרְצֶה. אָמַר, הֲכִי שְׂמַעְנָא, בְּזִמְנָא דְּבָעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִיּהָב אורִייתָא לְיִשְׂרָאֵל, נָטַל (ד)

קבנ"ב) תּוֹרָה שְׂבַכְתָּ בְּתוֹרָה שְׂבַעֲלָפָה, וְאַזִּיל הוּא לְגַבֵּי שְׁאָר עַמִּין, וְלֹא בָעוּ לְקַבְּלָא לֹוֹן. עַד דְּנַחֲתִית לֹוֹן לְיִשְׂרָאֵל עַל גַּבֵּי טוֹרָא דְּסִינִי. אָמַרְוּ מִלֵּאכֵי הַשָּׂרָת, לָמָּאן בָּעִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִיּהָב תְּרִין תּוֹרוֹת אֵלֵין. אָמַר, לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן עַדְבֵּי וְחוּלְקֵי. דְּכְתִיב, (דברים לב ט) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, הָרִי תְּרִין. וְאַנָּא יְהִיב לֹוֹן שְׁתֵּי תּוֹרוֹת. וְעוֹד, דְּסִלְקֵי בְּעָרְבוּנָא עוֹלָלִים וְיוֹנְקִים. וּבְגִינֵיהוֹן יִתְעַרְוֹן תְּרִין תּוֹרוֹת אֵלֵין. דְּכְתִיב, (תהלים ח ג) מִפִּי עוֹלָלִים וְיוֹנְקִים יִסְדֹּתָ עֹז.

וּמִהָּבָא נִפְקָא, מִהֶתֶם נִפְקָא, דְּכְתִיב, (ישעיה כח ט) אֶת מִי יוֹרָה דְּעָה וְאֶת מִי יִבִּין שְׂמוּעָה גְּמוּלִי מִחֲלָב עֲתִיקֵי מִשְׁדִּים. אֶת מִי יוֹרָה דְּעָה, דָּא תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב. וְאֶת מִי יִבִּין שְׂמוּעָה, דָּא תּוֹרָה שְׂבַעֲלָפָה. גְּמוּלִי מִחֲלָב עֲתִיקֵי מִשְׁדִּים, דְּבְּגִינֵיהוֹן נַחֲתָא אורִייתָא לְיִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינִי.

הָדָא הוּא דְּכְתִיב, וְתִלְכְּנָה שְׁתֵּיהֶם עַד בּוֹאֲנָה

אֶת הַקּוֹלֶת וְאֶת הַלְפִידִם. אִזְ צוּחָה הַתּוֹרָה, וְאִמְרָה, אַל תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי, אֲנִי מִלֵּאָה הַלְכָתִי, מִכָּל שְׂמֻחָה וּמִכָּל הַטּוֹבוֹת וְכָל הַחֲרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, אֲפִילוּ מִשְׁעָבוֹד מִלְכִּיּוֹת. אִזְ אִמְרָה, לָמָּה תִקְרָאנָה לִי נַעֲמִי. וְזֶהוּ הַסּוּד שְׁאָמַר הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי מִשָּׁה, (שמות לג) וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ. כְּשֶׁרְצִיתִי לְתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, יָמִין וּשְׂמָאל פְּנִים וְאַחֲזֹר - הֵם לֹא רָצוּ, וְעָשׂוּ אֶת הָעֲגָלָה. וְכָאן כְּשֶׁהֵם רוֹצִים - אֲנִי לֹא אֶרְצֶה.

אָמַר, כִּף שְׂמַעְתִּי, בְּזִמְן שְׂרָצָה הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, נָטַל תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב וְתוֹרָה שְׂבַעֲלָפָה, וְהִלֵּךְ הוּא לְשָׂאֵר הָעַמִּים, וְלֹא רָצוּ לְקַבְּלָם. עַד שֶׁהוֹרִיד אוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל עַל הָרִי סִינִי.

אָמַרְוּ מִלֵּאכֵי הַשָּׂרָת: לָמִי רוּצָה הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתֵת שְׁתֵּי תּוֹרוֹת הַלָּלוּ? אָמַר: לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם גּוֹרְלֵי וְחוּלְקֵי, שְׂכָתוֹב (דברים לב ט) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, הָרִי שְׁנַיִם. וְאֲנִי נוֹתֵן לָהֶם שְׁתֵּי תּוֹרוֹת. וְעוֹד, שְׂעוּלִים בְּעָרְבוֹן עוֹלָלִים וְיוֹנְקִים. וּבְשִׁבְלָם יִתְעַרְרוּ שְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת הַלָּלוּ, שְׂכָתוֹב מִפִּי עוֹלָלִים וְיוֹנְקִים יִסְדֹּתָ עֹז.

וּמִכָּאן יוֹצֵא? מִשֵּׁם יוֹצֵא, שְׂכָתוֹב (ישעיה כח) אֶת מִי יוֹרָה דְּעָה וְאֶת מִי יִבִּין שְׂמוּעָה גְּמוּלִי מִחֲלָב עֲתִיקֵי מִשְׁדִּים. אֶת מִי יוֹרָה דְּעָה - זֶה תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב. וְאֶת מִי יִבִּין שְׂמוּעָה - זֶה תּוֹרָה שְׂבַעֲלָפָה. גְּמוּלִי מִחֲלָב עֲתִיקֵי מִשְׁדִּים - שְׂבַגְלָלִם יְרֵדָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל עַל הָרִי סִינִי.

וְזֶהוּ שְׂכָתוֹב (רות א) וְתִלְכְּנָה שְׁתֵּיהֶם עַד בּוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם. לָאֵן הָלְכוּ? לְשָׂאֵר הָעַמִּים, עַד שֶׁעָמְדוּ

בית לחם. לֹאֵן הִלְכוּ. לְשָׂאָר עַמּוּן, עַד דְּקִיּוֹמוֹ
יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינִי. כִּיּוֹן דְּנִחַתּוֹ תוֹרָה
שְׂבָכְתָּב וְתוֹרָה שְׂבָעֵל פֶּה, מִיד וְתַהוּם כָּל
הָעִיר עָלֶיהֶן וְתַאמְרָנָה הַזֹּאת נַעֲמִי, אֲזִדְעִזַּע
כּוּלֵי עַלְמָא, וְאָמְרוּ, דִּין הִיא אוֹרִייתָא חֲמֵדָה
גְּנוּזָה. מִיד וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת
הַלְפִידִם. כִּדִּין אֲמַרְתָּ הַזֹּאת נַעֲמִי. דָּא הוּא
נַעֲיֵמוֹ דְּאוֹרִייתָא.

וְלֹא יָדְעִי יִשְׂרָאֵל עֲנָשָׁא דְּאוֹרִייתָא, עַד דָּאֲתוֹ
לְמַרְה, דְּכִתִּיב, (שמות טו כה) שָׁם שָׁם לֹא חָק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם
נִסְהוּ. כִּדִּין אֲמַרְה אוֹרִייתָא, קִרְאֵן לִי מָרָא.
וְאֶרְבִּיבִיהַ תְּלַת פְּרָסִי, וְהוּא עָסִיק עֲמַהוֹן בְּאֵלִין
רְזִינִיא. קִרְאֵן עָלֶיהָ, (שה"ש ו ז) כְּפָלַח
הֶרְמוֹן רִקְתָּךְ. אֲפִילוֹ הֶרְיִקְנִין שְׂבִישְׂרָאֵל
מִלֵּאִין תּוֹרָה וּמִצּוֹת כְּרִימוֹן.

אֲמַר לֹא, כִּדִּין הוּא יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְרֵן בְּאוֹרִייתָא,
אֲתַעְטְרוּ בְּשִׁמְהֵן גְּלִיפִין עִילָאִין. כִּיּוֹן
דְּעֲבָדוּ יֵת עֲגָלָא וְסִרְחוּ, וְהָיָה מִיֵּיתִי מִשָּׁה
אוֹרִייתָא, כְּתִיבָא עַל לִוְחִין דְּאֲבָנִין עִלָּאִין,
מִלֵּיין מִכָּל טְבָאן, חִירוֹת מִמִּלְאָן הַמָּוֶת,
וּמִשְׁעָבוֹד מַלְכוּת, וּמִכָּל מַרְעִין בִּישִׁין
דְּעַלְמָא.

כִּיּוֹן דִּחְמָא מִשָּׁה יֵת עֲגָלָא, פִּרְחוּ אֲתוּוֹן, וְכָלְהוּ
סָלְקוּ לְעִילָא, כִּדִּין צְוּחָא אוֹרִייתָא
וְאֲמַרְה, אֲנִי מִלְּאָה הַלְכְּתִי, מִכְּמָה טָבִין
לְיִשְׂרָאֵל, וְהִשְׁתָּא אֶהְדְּרִית רִיקָם לְמַגְנָא, דְּלֹא
מַהֲנִית לָהּ. כִּדִּין צְוּחוּ עִילָאִין, וְאָמְרוּ, (הושע
ז יא) אוֹי לָהֶם כִּי נִדְּדוּ מִמֶּנִּי. וְוִי לָהוֹן, דְּלֹא
אֲתַקִּימוּ בְּמַהֲיִמְנוּתָא דְּמֶאֲרִיהוֹן.

רַבִּי אֶלְכָּסְנִדְרָאִי לְטַעֲמִיהָ, דְּאָמַר ר'
אֶלְכָּסְנִדְרָאִי, הִנֵּפֶשׁ וְהַגּוֹף הֵם שׁוֹתֵפִין
יַחַד, וְהוֹלְכִים מְזָה הָעוֹלָם בְּיַחַד. עַד בְּאֵנָה

יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינִי. כִּיּוֹן שִׁירְדוּ
תּוֹרָה שְׂבָכְתָּב וְתוֹרָה שְׂבָעֵל פֶּה,
מִיד וְתַהוּם כָּל הָעִיר עָלֶיהֶן
וְתַאמְרָנָה הַזֹּאת נַעֲמִי. הֲזִדְעִזַּע
כָּל הָעוֹלָם, וְאָמְרוּ, זֶה הִיא הַתּוֹרָה
חֲמֵדָה גְּנוּזָה? מִיד - וְכָל הָעָם
רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלְפִידִם.
אֲזִי אֲמַרְה, הַזֹּאת נַעֲמִי, זֶה הִיא
נַעֲיֵמוֹת הַתּוֹרָה.

וְלֹא יָדְעוּ יִשְׂרָאֵל הָעֲנָשׁ שֶׁל
הַתּוֹרָה, עַד שֶׁבָּאוּ לְמַרְה, שְׂכָתוֹב
(שמות טו) וַיְבֹאוּ מִרְתָּה. וְכָתוֹב, שָׁם
שָׁם לֹא חָק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ.
אֲזִי אֲמַרְה הַתּוֹרָה, קִרְאֵן לִי מָרָא.
וְהֶרְבִּיבוּ שְׁלֹשׁ פְּרָסוֹת, וְהוּא
עוֹסֵק עִמָּהֶם בְּסוֹדוֹת הַלֵּלוּ. קִרְאֵן
עָלֶיהָ, כְּפָלַח הֶרְמוֹן רִקְתָּךְ. אֲפִילוֹ
הֶרְיִקְנִים שְׂבִישְׂרָאֵל מִלֵּאִים תּוֹרָה
וּמִצּוֹת כְּרִימוֹן.

אֲמַר לֹא, אֲזִי הִיוּ יִשְׂרָאֵל
מִתְעַטְרִים בַּתּוֹרָה, הֲתַעְטְרוּ
בְּשִׁמְנוֹת חֲקוּקִים עֲלִיוֹנִים. כִּיּוֹן
שָׁעֲשׂוּ אֶת הָעֲגָלָא וְסִרְחוּ, וְהָיָה
מִבִּיא מִשָּׁה אֶת הַתּוֹרָה, כְּתוּבָה
עַל לִוְחֹת שֶׁל אֲבָנִים עֲלִיוֹנִים,
מִלֵּאִים מִכָּל טוֹבוֹת, חִירוֹת
מִמִּלְאָן הַמָּוֶת, וּמִשְׁעָבוֹד
מַלְכוּת, וּמִכָּל הַמַּחֲלוֹת הָרְעוֹת
שֶׁל הָעוֹלָם.

כִּיּוֹן שָׂרָאָה מִשָּׁה אֶת הָעֲגָלָא, פִּרְחוּ
הָאוֹתִיּוֹת, וְכָלָם עָלוּ לְמַעְלָה. אֲזִי
צִוְחָה הַתּוֹרָה וְאֲמַרְה, אֲנִי מִלְּאָה
הַלְכְּתִי, מִכְּמָה טוֹבוֹת לְיִשְׂרָאֵל,
וְעַכְשָׁיו חֲזַרְתִּי רִיקָם לְחִנָּם, שְׁלֹא
מוֹעִילָה לָהֶם. אֲזִי צִוְחוּ הָעֲלִיוֹנִים,
וְאָמְרוּ, (הושע ז) אוֹי לָהֶם כִּי נִדְּדוּ
מִמֶּנִּי. אוֹי לָהֶם שְׁלֹא עָמְדוּ
בְּאִמּוּנָה שֶׁל רְבוּנָם.

רַבִּי אֶלְכָּסְנִדְרָאִי לְטַעֲמוֹ. שְׂאֲמַר
רַבִּי אֶלְכָּסְנִדְרָאִי, הִנֵּפֶשׁ וְהַגּוֹף
הֵם שׁוֹתֵפִים יַחַד, וְהוֹלְכִים מְזָה
הָעוֹלָם בְּיַחַד. עַד בּוֹאֵנָה בֵּית
לָחֶם. וְלָמָּה נִקְרָאת כֵּךְ? אֵלָּא בֵּית
הַדִּין וְקִטְרוּג שֶׁל הַדִּין וְקָרֵב יֵשׁ